

CSIKI HIRLAP

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre 8 K. fél évre 4 K. negyed évre 2 K. A hirdetések olcsó díj szerint számítjuk. — Egyes szám ára 20 fillér.

—: **Megjelenik minden szombaton.** —:

Főszerkesztő:

PÁL GÁBOR

ny. főgimnáziumi igazgató.

Felelős szerkesztő:

Dr. GÁL JÓZSEF

ügyvéd.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Dr. Gál József ügyvéd irodája, hová a közlemények, hirdetések és az előfizetési díjak küldendők.

Kéziratokat nem adunk vissza. — Nyitlitér sora 20 fillér.

A béke.

Irla: Kállay Ubul országgy. képv.

Mikor augusztusban, hosszabb távollét után, a képviselőház folyósóján ismét megjelentem, régi jó barátom, Désy Zoltán, kihez nem csak a barátság, az elv azonossága, de az érzelmeik, gondolatok közössége is fűz, azt kérdezte tőlem: „No amice, mik a terveid a nagy politikát illetően?” — „küzdök veletek,” feleltem, „teljes erővel a katonai javaslat ellen. A többi politikai kérdés nem érdek, nem időszori.”

És alig pár huszonegy óra múlva Désy Zoltán ajánlatára a Kossuth-párt kiküldött az ellenzék közös vitarendező bizottságába.

Bármennyire megtisztelő is volt e kiküldetés, bizony sok keserves percet szerzett. Mert a felelőtlenség látszólagos köpönyegében közlegénynek a vezérek legnagyobb felelősségvételét hozdorni — becsületet embernek kin és a lelki összhang feldúlásával egyenlő.

Am mégis! Végig küzdöttem az obstrukciót, a lelket ölo obstrukciót és végig küzdeném százszor, hasonló körülmények között. Am mikor a fegyverszünet eszméje megtermette gyümölcsét, én helyeselttem lehangosabban.

Fegyverszünet! E szó magát a harcot, a harc folytatását jelenti... vagy békét, békét tisztességes feltételek mellett.

Tisztességes feltételek! Ezek ám nem jelenthetik azt, hogy mi ellenzékiek, görög tűz mellett vonulhassunk le a politikai szereplés színpadáról, ezek nem jelenthetnek más, mint az országos érdekek, az elvek kielégítését.

Lehetséges-e tehát a béke?

Szerintem egy ideiglenes béke igen is lehetséges. Csak a hadállásokat nem szabad eltölnünk. A nemzeti követelmények fellegrábra vonultunk, a várat feladunk nem szabad!

A logika minden törvénye, az ész minden parancsszava ma feltétlenül megköveteli, hogy a hadseregben elérhető nemzeti vívmányokért küzdjünk rendületlen erővel, legyen bár ez az erő bármennyire is fogyatékos.

Épen ezért küzdöttem. És küzdeni is fogok. Harcot akarok a békéért, békét az ország ügyéért! Békét tisztességes feltételek mellett. És az ilyen béke nem lehet más, minthogy a hadügyi terhek arányba hozatnak az ország teherbíró képességével, minthogy a nemzetnek az állami élet teljességére, nyelvének érvényesülésére vonatkozó kívánságait kielégítik. Pedig ez nem az 1848! Ez nem egyéb, mint a törvényes alapnak a valóságban is teljesítendő végrehajtása, az 1867: XII. t.-c. igazi szelleme, a valódi paritás.

Hát mi lesz az 1848-cal? Ezért küzdünk tovább. De a teljes paritás is valami, egy új, győzelemmel bevett hadállás, honnan az ostromot folytathatjuk és a magyar állameszme érvényesülése is valami — út a teljes függetlenséghez!

Bármint is forgassam e kérdéseket agyamban, én a béke feltételét ma is abban látom, a mit augusztusban Désynek mondottam. És ez: *a katonai kérdés rendezése és semmi más. A többi nem érdek.*

Hol marad a választófog, kérdezhetik tőlem. Bizony, a lefolyt obstrukció alatt mindinkább arról győződtem meg, hogy ha e kérdés lényegét a jelszavak közül kihámozzuk, véleménykülömbőség magyar és magyar ember között nem lehet. Mert mi a végcél? *A magyar nemzeti állameszme érvényesülésének biztosítása.* Az eszközök felett majd vitatkozhatunk. Azt hiszem, meg is fogunk egyezni. Sőt azt is kijelenthetem, hogy a reformot sürögőnek is tartom. *De a prínus* — általános és egyenlő, ha nem is titkos

tanulása soraimnak: *a magyar nemzeti kívánságok teljesítése.*

Ideiglenes békéről irtam fentebb. Mert a végleges béke csak akkor lesz lehetséges, ha fent Bécsben is belátják, hogy a meggyengített Magyarország felett nagyon is inog a trón. És hogy Magyarországon a magyar az úr. Nem más. Még az óslakó (?) oláh sem!

Ezt a végleges békét mi, ellenzékiek, mindentben szívesen elősegítjük. Épen ezért haladunk a szabadság egyenlőség, a demokrácia — tehát az igazi haladás útjain, de csak Bocskay, Bethlen Gábor, a Rákóczyak zászlaja alatt. Magyarok és nem világpolgárok. Magyarok és függetlenségek. Ám ha ez út elzárna előttünk, magyarok előtt? Vagy más útra terelnének, de porba hullanának az ósök libertásos zászlai? Erre is megfelel... a költő.

„S ha nincs haza már, nincs már haza többé:
Fölgúz az idők hullámaiból
Egy isteni himnus a Lutusok ajkán,
S rá karban a hősök a sirjaik alján;
Isten!... ha kezdedben a lét, a halál, —
Pusztítsd el a földet, hisz nincs haza már!”

Nem e szív nem akar
Megtörve kimulni; dobogni fog érte
És — halni, ha kell... *A nagy emberiségre
Nincs gondja s ha az jobb útra talál, —
Én újra teremtem, hisz nincs haza már!”*

Teremtse meg az új esztendő a teljes nemzeti életet élő, modern magyar államot. Segítsen a magyarok Istene!

A magyar takarékpénztárak szerepe a közművelődés terén.

Irla: JUNIOR.

Az „Erdélyi pénztárszövetkezeti Szövetsége” nemrég tartotta alakuló gyűlését Kolozsvárt. A gyűlés a szövetség célját abban állapította meg, hogy az erdélyi-

És kiben ne mozdulna meg a magyar vér, kiben ne jobban lel a hazaszereket tüze forró rajongással, aki Bársony István meséin melázott valaha?

Drága kedves ismerősként jelenik meg előttünk az erdő, a mező, az ingó lápok, a susogó nádasok, a mocsarak világa; az a titokzatos, rejtett, búvós világ, az ott élő, hozzájuk tapadó embereknek tösgyökéres színmagyar alakjaival, megragadó faji jellegével.

E koszoruba illik a Móríc Zsigmond, Ábrahám Ernő, Makay Béla stb. magyar írói neve is.

A szépirodalom virágos kert; a legszebb kert, földi paradicsom azok számára, akik hisznek az ember magasabb rendeltetésében; akik szemjávza keresik a szépet.

Tele van ez a kert szebbnél szebb virágokkal, különböző színű és fajú hajtásokkal: mindenki kedvére válogathat belőlük.

Leszakíthatja a legkedvesebbet, ápolhatja kedvel és hálaival: hiszen százszorosan megfizet érte.

Szeressük tehát magyar mesemondóinkat, édes magyar nyelvűnknek kirendelt öreit; segítsük nekik felépíteni a nagy magyar hazának világraszóló templomát.

Ki-ki kedvére kiválaszthatja kedvenc íróját. Üzön kultusz belőle: százszorosan megfizet érte!

Tartalmat, szépséget nyer vele az élete; derűt, melegséget az otthona.

Hiszen Cicerónál olvassuk: „Ha kertet könyvtárban van, semmi nem hiányzik.”

W. F. A.

A „CSIKI HIRLAP” TÁRGÁJA.

Magyar mesemondók.

„Nem hiába élünk közelebb Schezeráde hazájához: nálunk ma is több mese terem, mint egyebütt” — mondja Herczeg Ferenc az 1912-ik évi Mikszáth Almanachnak előszavában.

Az illusztris írónak e kijelentésére (nagy Herczeg szavával: kérdéskérésre) megdöbben a szívünk egy lelujongó, büszke érzésben.

Én legalább úgy képelem el, hogy minden olvasó megáll ennél a pontnál, fölveti a fejét, megcsillan a szeme s keresi maga körül a sok titkos elenséget, az ármánykodókat, hogy odamondhassa nekik: az ugy-e, mégis csak vagyunk mi valakik?

Van édes-busan zengő magyar nyelvünk, van mesére, dalra, nótára gazdag, őstermő faljunk. Van színes, gazdag, mindig fejlődő, szüntelen gyarapodó szóincsünk!

Nemcsak iparunk rohamos fejlődésben, hanem irodalmunk, nemzeti életünknek e virágba boruló lombkoronája is — gazdag, bő termelésben.

És nemcsak lényes mullunk, de van küzdő, dolgozó, termelő jelenünk is.

Mesében, dalban, őszecsengő rimben szárnyal a magyar szó; hódító ereje tulrópiti a haza szük határain, belopja magát idegen elmék, elzárkózott hideg szívek belsejébe s az elismerésnek, a hódolatnak olaj-

ágával tér vissza, a kicsi barkedőbe, az édes haza kebelére.

Ma már a magyar mesemondók helyét kérnek a világra szótlan híres elméknek termékei között; a külföld fényes színpadjairól magyar elmének szava cseng felénk és az erős, hatalmas faji jellegű magyar szó büszkén hirdeti a nagy világnak, hogy él még a Kossuth nemzete és terem most is mese és dal a Jókai és Petőfi népének ajkán.

Ahol a mesét szeretik, ott él a nyelv s míg virágzik a nyelv, addig él a nemzet.

A mese a fantázia, a dal, a nóta, a szívek melegének terméke, ma is hatalmasabb tényező minden rideg diplomáciánál és politikánál; biztosabb, győzelemesebb az utja az utóbbiak minden puskaporszagú mesteri fondorkodásainál és sima válogatott szavainál.

Tudjuk, hogy a kulturnemzetek elismeréséhez, megbecsüléséhez vezető utat a művészetek aranyhídja képezi, de komoly sikert, tartós, állandó dicsőséget is, csak a tiszta, faji jellegű művészet teremthet.

A színmagyar: sirva virágó, intőszava, mosolygó tekintetű magyar mesék!

Mint ahogy Mikszáth fűrészgittette meg lelkünkét aranyporos költészetének magyar eget lükröző tavában! A lelkünkől szakadt alakjaival, a mindennapi életnek körülöttünk, mellettünk, velünk élő alakoknak, emberi gyarlóságainak jóízű mosolygásával.

De itt van Gárdonyi! Üde, tiszta, naiv és méltóságtelejes, mint a magyar ember lelke. Minden egyes munkájából a Mátra aljából szedeti illatos ibolyának illata árad felénk.

Lapunk jelen számához két oldal melléklet van csatolva.

rési pénzüintézetek egységbe tömörüljenek, hatalmas szervezetet alkossanak, mely a pénzüintézeteket kellő súlyllyal megvéddhesse s egyenlő erővel támogathassa.

A szervezkedés jogosultsága nem vonható kétségbe. Erdély hiteligye különben kiesik ama pénzügyi kapcsolatból, melytől a pénzüintézetek érdekeinek fokozottabbnémvű támogatása várható.

E feladat megvalósítása azonban nem szolgál magasabb közérdekét.

A pénzüintézetek szövetségének — saját érdeke védelmezése mellett — kötelessége volna az is, hogy segítséget nyújtson az erdélyi magyarság és magyar közművelődés megerősödésére, mely célra a magyar pénzüintézetek eddig kevés áldozatot hoztak.

Az erdélyi szász takarékpénztárak összes évi nyereségüknek 16:31 %-át, évenként 288000 koronát szavaznak meg saját kulturális és nemzetiségi céljainak megvalósítására.

Az erdélyi oláh takarékpénztárak szintén évenként 39000 koronát adnak hasonló célokra. Csupán a nagyszabeni oláh „Albina” bank 20000 koronát ad évenként az „Astra” oláh közművelődési egyesületnek, amely nemrég napokig tartó ünnepségek keretében hirdette eredményes munkásságát s amely ezen adományokat nemzet-ellenes izgatás céljaira használja fel. Az oláh bankok ezentúl „Jótekonycélu alap”-ot létesítettek s rövid idő alatt 130000 koronát adtak össze, melyet oláh nemzetiségi agitatorok külföldi magyarellenes működésének támogatására, egyházak, iskolák segítésére, az oláh nemzetiségi törekvéseket ismerető könyvek kiadására, népkönyvtárak alapítására fordítanak. Sőt a „Jótekonycélu alap”-nak „Solidaritata” név alatt alakított bizottsága nyíltan hirdeti, hogy célja „a román nép érdekében ellentétben álló magyar takarékpénztárak létesítésének minden rendelkezésre álló eszközzel való megakadályozása.”

A nemzetiségi bankok tehát nyereségük tekintélyes részét feladozzák önként a magyarellenes törekvések megvalósítására, a magyar bankok részvényesei pedig marakodnak — a nyereség-osztalékon.

Az „Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület”, mely szintén a f. évben ünnepelte negyedszázados jubileumát s amely magyar szigeteket alkotott a tiszta nemzetiségi vármegyékben, magyar feltekezeteit segített a magyar ügy szolgálatára, magyar iskolákat nyitott és tart fenn az eloláhosodott magyar községek visszacsatolására, kisdölvöket, gyermekmenedékhelyeket, arva- és szeretetházakat létesített, magyar újságai egyesületeket, magyar népdal-iskolákat szervezett, ezeket áldozott a honvéd-emlékek megmentésére, megbecsülhetetlen szolgálatokat tett a névmagyarosítás körül, eredményes akcióit indított a magyar ipar paratolására, elősegítette magyar takarékpénztárak alakulását, támogatta a lenálló magyar takarékpénztárak működését, — 1908. évben telhívtást intézett az ország összes pénzüintézeteihez magyar közművelődési célokra való adakozásra s elért annyi eredményt, hogy három év alatt befolyt — 2304 korona, mely összegnek is csak felét adták az erdélyi takarékpénztárak.

Az erd. magyar közművelődési egyesület pedig 25 éven át sokat tett abban az irányban, hogy a hiteligyben a vezérszerep a magyar takarékpénztárak részére biztosíttassék.

A magyar közönséghez intézett lelkes hangú felhívásaiban rámutatott arra a veszedelmre, hogy az oláh és szász bankok jelzálogkölcsonai a nemzetiségek kezébe juttatják a magyar birtokokat s a magyar adósság kamata növelni fogja a magyar nemzet — ellenségeit. S munkája megtette a hatást. 1885 év előtt az erdélyi nemzetiségi pénzüintézetek forgalma milliókkal haladt túl a magyar pénzüintézetek forgalmát s következetesen megtagadták a magyar érdekek védelmére alakult vállalatok támogatását. Most pedig a magyar takarékpénztárak kezén levő részvénytöke, betét és váltótárca milliókkal haladja túl az oláhokét és szászokét együttvéve s a magyar pénzüintézetek által nyújtott jelzálogkölcson két és félszer mulja felül a románokét.

A magyar hiteligye megerősödése tehát a magyar kultúra egyik tényezője, az erd. magyar közművelődési egyesület, az Emke önzetlen munkájának köszönhető, mely elősegítette, hogy megnövekedjék a magyar takarékpénztárak — nyereség-osztaléka.

A magyar pénzüintézetek azonban a magyar kultúra szolgálatait sohasem viszonyozták, hanem akkor, midőn a szász és oláh bankok vezériférfiai bizottságokat szerveznek az évi negyedmiliótt meghaladó bank — adományoknak nemzetiségi célokra való felhasználására, a magyar pénzüintézetek szövetsége kötnék — üzleti érdekeik nagyobb védelmére.

A szövetkezéshez jussa van minden intézménynek, de nincs ahhoz, hogy a közérdek orve alatt ámitson — saját érdekében.

Kultúra és gazdasági erő összefügg egymással. Egyik a másik nélkül nem haladhat, nem fejlődhet. A kettő elváhatatlan. Egyik fokozza a másikat. A magyar kultúra azonban csak úgy terjedhet, ha segíti

a magyar gazdasági erő — a magyar pénz. De a míg a magyar pénzüintézetek és ezek szövetsége csak czíalatozat ad a magyar kultúrának, addig nincs joga hirdetni azt, hogy a szövetség a magyar műveltség és nemzeti művelődés biztosítására szolgál. Ellenkezőleg. Szolgálja azt az üzleti hasznót, melynek elérésére jó — a magyar kultúra segítése is.

A szövetség gyűlése fontoskodva helytelenítette a nemzeti közjogokért folytatott küzdelmet s hangoztatta a magyar művelődés terjedésének szükségességét, de szó sem volt arról, hogy a szövetség tagjai — a takarékpénztárak — közművelődést előmozdítsák „a rendelkezésünkre álló eszközzel” — a pénzzel. A nyereséget, azt nem engedték, de azért hirdetik, hogy a magyarság megerősödésének útjait egyengetik.

Magyar természet, magyar jellem ez. Szívesen szavaz meg mindent, — ha más fizeti. Hirtelen lángrobban nyugvó hazailága, de ismét közönyössé válik. Ugy tesz, mint a magyar jelvénynyel, a tulipánnal. Letapodják egymást a kirakat előtt, hogy hamarabb tűzhessék fel az ősi magyar virág-jelvényt, de három nap múlva — minden csendes a dulakodás helyén. Nagy beszédet mondanak a szövetség gyűlésén is s aztán a bankett után vége a lelkesedésnek is.

S nálunk a vármegyében a takarékpénztárak még soha egy fillért sem adtak az egyetemes magyar közművelődés céljaira. Jótekonycélu áldoztak ugyan, de meg sem nézték jó szemmel azt, ki az eszmét felvetette és megvalósította. S részvényesek, kik viszonyainkhoz képest vagyont bírnak csupán érték-papirokban s akik a közjogi harcok sikeretelenségét s inkább a magyar kultúra fejlesztését hirdetik, — óvatossan settenkednek a takarékpénztár fizető-asztalánál, hogy a közművelődés ügyének támogatása nélkül milamarabb zsebübbe tehessék, a magyar kultúra hosszas munkája által megnövesztett nyereség-jutalékokat.

Nem vagyunk tehát kitarított arra a küzdelemre, mely Erdélyben a magyarság vezérszerepét társadalmi úton is örökre biztosíthatná.

Társadalmi félszégesség.

Az ember társas lény. A történelem lapjai szerint a nemzeti élet keretein belül egymér erdekek, nemzeti vágyak humanitárius feladatok nemzeti tradíciók istapólása végett minden időben alakultak csoportozatok, melyek az eszmecseréknek, az eszmék gondolatok latolgatásának termékeny melegágyai valának. Eljajlott nagy-szerűségével rég a kor, melynek homlokán dicső erények tündököltek. De idők fokozódásával lazultak a társadalmat összekötő kapcsolatok, a társulás évezredes eszméjének háttére: az önzés lép előtérbe, a mely tobbzódik a hízgelgésben, hogy aztán annál inkább földig hajoljon. — A társadalom testét kóros miázmak tömege horította el. Kisvárosaink társadalmi élete oly tükör, melybe az egyén ha bele néz, ijesztően öltik szemébe az eltorzulás folyamata. A kaszlok klímái falain belül ott vigyorgatja fogait az irgység sárkánya. minden rétegben ott portyázik az erőkön felüli költekezés, mely kezdetben könyveden oson el, hogy később annál nagyobb mértékben razzza meg, döntse porba a családok oszlopait. Tulversengés az élvezet nyújtásban, a cifra rongynak szerfeletti filoglatlása, a végig nézés és a gyűlölet egymással szemben, — ez a társadalmi élet jellemző képe. —

A templom, hol meg kellene nyugtasson mindenkit a vallás felemelő ereje — a divatbíráltságának felkapott helye. A seccsiós frizurától telített fejek ott sem hagyják fel a színellet áhítat mellett az irigy megfigyeléssel.

A drágaság ez égbekiállt századában el nem képzelhető alapokon burjánzott fel a társulási iránti dühöngő vágyakozás. Zsur, estély stb. váriálva, kombinálva egymásután vannak napirenden. S ezeken rosszakaratu pletykák teremnek egyes családok erkölcsi integritásának megrendítésére. Be más volna az élet, ha az üres szölamok, fecsegések, helyet adnának a nő legszebb hivatalának: az igaz jótékonyaság gyakorlásának.

Bizony ránk férne egy kissé az önművelés. Köztudat általános nézet az, hogy a pletykázó a műveltség alacsony fokán handukol. — Egy némely hiteligyél szilárd erös a tudat,

hogy férje állásának tartozik azzal, ha jövedelmüket meghaladó házat visz, holott megfordított a dolog: a finom modor, az igazi műveltség és szerénység sokkal inkább emelik a ház becsületét, semmint a társadalmi állással arányban nem álló fényűzés.

A családi hajlék legyen a nő világa. A jó nő varázsolja a családi hajlékot az öröm és boldogság kiapadhatatlan forrásává; ő mutatja meg hogyan lehet a kevéssel is a házat szépen fentartani, a szomorú órákat derült szívvel elviselni, hogyan kell a napnak minden óráját munkába tölteni. A jó nő nem keresi a hivalkodás nagy lármás piacát, hanem a nemes lelkük társaságát. Ő a családi tűzhely fókuszán az iránytű, melyet, ha a férj a mindennapi küzdelem lázas munkájában követ, bizton elérkezik a boldogság révébe.

VÁROSI ÜGYEK.

Csikszereda város, mint a megye székhelye.

Midőn Csikszereda város fejlesztéséről van szó, nagyon sokszor látjuk a kicsinylőt, gnyony mosolyt azoknak az ajkán, kik városunk helyi jelentőségét megítélni nem tudják vagy nem akarják.

A város polgármesterének Csikszereda város fejlesztése érdekében folytatott küzdelmét pedig sokan csak a jókaratui szemlélő szemüvegén nézik, azzal magukat nem azonosítják, érte nem lelkesednek.

Miért van ez így?

Azért-e, mert Csikszeredát nagyon jelentékeny helynek tartják, vagy azért, mert minden törekvést, mely fejlesztését célozza — hiába valónak vélnék: — nem tudjuk.

Való igaz, hogy a legközelebbi multig Csikszereda, mint város — számba alig jöhetett; sőt kevés lakóssága és vagyoni viszonyai miatt, mint önálló politikai község sem bírt nagy jelentőséggel.

De mi annak az oka?

Az, hogy Csikszeredával senki nem törődött, sem a vármegye közönsége, sem a vármegye vezetősége, sem a kormány, szóval senki, még saját polgársága sem.

Pedig, ha másért nem, kellett volna vele törődni, mint régi magyar városal.

Csikszereda ugyanis egyike a legregibb magyar városoknak.

Magyart mondok, mert hiába gnyulódik akarki, akármilyen eredetű is legyen a város polgársága, az már a második generációjában magyarrá vált, magyarul beszélt, érzett és a magyar hazáért lelkesedett.

De eltekintve ettől is, kellett volna vele törődni legalább attól az időtől, hogy a vármegye székhelye lett.

Minden vármegye igyekszik székhelyét fejleszteni, ott kulturát, ipart és kereskedelmet teremteni, már azon egyszerű okból is, hogy a vármegye lakósságának legyen legalább egy helye, hol különböző igényeit kielégíthesse.

S minthogy minden ország arra törekedik, hogy fővárosa első legyen, úgy egy megyének is ebben a tekintetben követnie kell a példát — kényszerüségből is, hisz nincs arra módja sem az országnak, sem a vármegyének, hogy minden városát — a vármegye minden községét egyformán fejlessze.

Ami az országra nézve az ország fővárosa, az kell hogy legyen egy vármegyére nézve a vármegyei székhely.

Látjuk ugyanis, hogy úgy az állam, mint a társadalom mit tesz Budapestért. Mindenféle áldozatot meghoz, csak hogy Budapest széppe, nagygya, szóval világvárossá tegye. És ezért senki nem panaszkodik, sőt örömmel és büszkeséggel gondol arra minden magyar ember, ha látja növekedését, fejlődő szépségét.

Nekünk csikszeredaiaknak is első kell legyen a

Csikszereda, mint a megye székhelye és érte meg kell hozni minden oly áldozatot, ami fejlődését, szépítését célozza és elősegíti.

Sokszor hallottuk, épen a vármegye vezetőségétől azt az ellenvetést, hogy ha Csikszeredaért áldozatot hoz a vármegye, a többi községeket is hasonló módon segíeyeznie kell. Erre pedig mégsem elég gazdag a vármegye. Tehát inkább nem tesz Csikszeredaért se semmit.

Ezen ellenvetés tarthatatlanságát bizonyítani nem kell.

Komoly gondolkozással ilyen mondani nem lehet.

Minden jobb viszonyok között élő állampolgár úgy rendez be lakását, hogy a konyhán, a hálószobán, az ebédlőn kívül legalább még egy olyan szobája legyen, hol vendégeit fogadhatassa!

Még a legegyszerűbb paraszt gazdánál is van egy u. n. tiszta szoba, ahol legértékesebb holmijait tartja és amelyet igyekeznek felidézíteni a ház asszonya.

Ehez a tiszta szobához, ehhez a különös kiváltságokban részesülő lakásrészhez hasonlítható a vármegye székhelye, jelen esetben Csikszereda.

A hogy és a miként a ház gazdlját és a ház asszonyát aszerint ítélik meg, milyen az a bizonyos tiszta szoba: ekként ítélik meg a vármegyét is, amilyen székhelye.

És ahogy a konyha nem neheztelhetne azért, mert nem oly szép a berendezése, mint a nappali szobának: azonképen egyetlen községnek sem fog eszébe jutni az, hogy megyeházát, törvényszéki palotát követeljen, csak azért, mert Csikszeredának van.

Meg kell tehát változzék annak a felfogásnak, mely eddig visszatartotta a vármegyét Csikszereda fejlődésének hathatósabb támogatásától.

Igen is fejleszteni kell ezt a várost bármily módon, bármily áldozattal s ha elérkezik az az idő, amikor már legalább városias formát nyert, akkor kerüljön sor a többi csikmegyei jelentősebb helyekre is. Csak így és ilyen programmal tudunk Csikvármegyéből vagyonához illő vármegyét fejleszteni.

Ma még a szomszéd vármegyei székegy testvérek is gunyolódnak velünk elmaradottságunk miatt s kicsinyítő módon beszélnek rólunk, hogy millióinkkal sem vagyunk képesek az ő szerény kulturájukkal lépést tartani. —6.

Az erdészeti bizottság ülése.

1911. december hó 31-én az erdészeti bizottság ülést tartott, melyben 12 ügy került tárgyalás alá a következő sorrendben:

1. A csikszekfalvi közbirtokosság, mint erdőbirtokos 786 k. hold területnek befásítását elmulasztotta, ezért a bizottság I-ső foku véghatározatával 500 korona pénzbüntetés, 500 korona kártérítés és 9 kor. 19 fillér eljárási költségnek 15 nap alatti megfizetésére kötelezte a nevezett közbirtokosságot.

2. A csikszentmártoni közbirtokosság szintén erdőrendészeti áthágás miatt lett elmarasztalva és pedig 13 k. hold terület befásításának elmulasztásáért 200 korona büntetés, 125 korona kártérítés és 9 kor. 18 fillér eljárási költségnek 15 nap alatti megfizetésére köteleztették.

3. A madéfalvi, csikcsicsői és csikrákosi közbirtokossági erdőkben elterjedt nagymérvű erdei kihágások megakadályozása végett a járási főszolgabíró a legszigorúbb intézkedések megtételére, nevezetesen a legszigorúbb intézkedések megtételére, nevezetesen a csendőrségnél minél gyakoribb kifendelésére hivatott fel s egyben az eddigi eredményes és terhes szolgáltatást teljesítő madéfalvi csendőröknek felsőbb hatóságuk útján a bizottság elismerését fejezi ki, az erdővédő személyzetet pedig 20—50 koronáig terjedő jutalomba részesíti.

Minthogy pedig Madéfalva közbirtokossága megalkulni nem hajlandó, a községi képviselőtestület pedig a közbirt. ügyeinek vezetésére nem alkalmas, a bizottság Domokos Sándor szolgabíró a közbirtokosság elnökiül kirendelte.

4. Csikjenőfalva község jegyzőjének a káros erdei legeltetésre vonatkozó panaszra ügyében a bizottság a községi előjáróságot megfelelő intézkedésre hívta fel.

5. A csikmindszenti községi iskola tulajdonát

képező 2337 k. holdnyi erdőterület faállományának rendkívüli értékesítéséhez a vall. és közokt. miniszter hozzájárulván, a bizottság az ügyiratokat az árverési feltételek megállapítása végett felterjesztette a földmiv. miniszterhez.

6. A ditrói közbirtokosság I—II. tizes csoportja tényleges tulajdonát képező erdő állami kezelésbe vételét igen érdekes határozatban mondja ki a bizottság. E határozat szerint a ditrói I—II. tizes közbirtokosság a ditrói telekkönyvben Tinova közkereseti társaság nevében álló 21200/6. lr. számu erdő egy részének lényeges tulajdonosa s ezen erdőresznek a Tinova közkereseti társaság nevével való átírása mostanáig azért mellőztetett, nehogy a telekkönyvi átírás az állami kezelésbe vételhez alapot nyújtson.

Minthogy pedig az iratokhoz csatolt faeladási szerződés szerint a szobán forgó közbirtokossági erdő faállományát 1911. évi április hó 21-ik napján Bajkó Mátyás és társai a szolnoki kereskedelmi bank és takarékpénztár részvénytársaságnak szabaddkéből 47.500 koronáért önkényszerűen, törvényellenesen és a közbirtokosság részés tagjainak megkárosításával adták el, a bizottság úgy az árva, mint a közbirtokossági összes jogosultak érdekeinek megóvása céljából ezen az I. és II. tizesi közbirtokosság összeségét illető összegnek hatósági létébe való helyezését elrendelte. Ehez képest felhívta Bajkó Mátyást, hogy a ditrói takarékpénztár r.-t.-nál kötött-letételt elhelyezett 47.000 korona összegről szóló takarékpénztári betétkönyvet a gyergyószentmiklósi adóhivatalnál 48 óra alatt helyezze létébe s a szolnoki bank által készpénzben kiűzetett 500 korona vételári részlet mikénti felhasználására vonatkozó okmányait számadást 15 nap alatt terjessze a bizottság elé. Ha ezen rendelkezésnek a jelzett határidő alatt nevezett eleget nem tenné, úgy a kérdéses területről kitermelt összes faanyag közigazgatási zár alá fog helyeztetni.

7. A csikszentléleki közbirtokosság „Kopókert” nevű erdeje faállományának értékesítése tárgyában megkötött szerződést jóváhagyólag tudomásul vette a bizottság.

8. Márer Benő és társai fakereskedő cégnek Gyergyószentmiklósi város polnai erdején át tervezett erdei iparvasút építése ügyében, az erdősegekből szükséges területeknek igénybe vehetésére vonatkozó engedélyt megadta a bizottság és erdőrendészeti szempontból megállapította a feltételeket.

9. A földmiv. miniszternek az erdősítési jutalmazásokra vonatkozó leírata, melyszerint az I-ső rendű nagy jutalmat 1000 koronát a magányjarkv igazgatótanácsa kapta, továbbá Puskás Gyula bekási főerdőr 120 kor. és Wivirsky Albert bekási erdőszolga 80 koroná jutalomba részesült, — örömmel vette tudomásul a bizottság.

10. A Csikszentpéteri róm. kath. egyházmegye legelőbővítése iránti ügyében a bizottság azon javaslatot terjesztette a földmiv. miniszterhez, hogy az általa megjelölt feltételek mellett, a kataszteri legelőterülettel szemben a legelőállományban mutatkozó 585-8 k. holdnyi hiánynak megfelelő terület mennyiség engedélykét át legelővé való átalakításra.

11. Juhász Ferenc és társai madarasi lakóok panasza a madarasi közbirt. 911. ápril. 24-én hozott határozata ellen, áttétetett a közig. bizottsághoz a közig. bírósághoz leendő felterjesztés végett.

12. A csikszentmiklósi közbirtokosságnak megengedte a bizottság, a „Peltinics” nevű erdőben perszelt és meggyűrűzött 150 darab fenyőfát 10—20 darabból álló csoportokban árverésen értékesíthessen.

Válasz Karcosnak.

Szem előtt tartva a „Csiki Hirlap” előre megállapított és ki is jelentett programját: a legnagyobb mérséklettel, de egyuttal igazságérzettel leszek bátor a nevezett cikkhez hozzászólani. Ami az iskolahéptületek gyatrságát illeti — s amint mondja, épen az állami iskolát — ebben tökéletesen igazva van a cikkírónak.

Hogy általában a beiskolázást, illetőleg a községi előjáróságot miképen teljesítik kötelezőségeiket, arra nézve véleményét kockáztatni nem merek, mert saját meggyőződésem az, hogy az én községem előjárósága ebben a tekintetben a legerélyesebben jár el, a többit pedig nem ismerem. De azt is mondja, hogy „a tanítók nem erélyesek a beiskolázás dolgában és ő — a tanító — sem törődik valami nagyon az iskolával. Én azt hiszem, e tekintetben minden tanító megteszi a kötelezőségeit, összeírja, kimutatja annak rendje és módja szerint. A többi aztán az előjáróság dolga. Hogy az iskolaiügy gyengén és dögöve halad előre, ez országos betegség s tapasztalható mondhatom, hogy pl. az ország első vármegyében sem megy különben a dolog. Elhagyatottabb iskolái vannak ál-

talában, úgy külsőleg tekintve mint a mi vármegyénknek s aránylag analfabétája is van annyi, mint Csikvármegyének. De mindez sem a tanítók hibája. Ami azt illeti hogy a tanév 6 hónapra zsugorodnék össze: erre is nagyon kevés helyen találhatnánk példát azt hiszem. Az iskolai eredmény pedig legnagyobb részben a tanító egyéniségétől, szorgalmától függ első sorban és nem a 10 hónapos szorgalomtól. Lelkiismeretes munkával 8 hónap alatt is sokra lehet haladni.

Fiúk és lányok együttes nevelése pedig jelenleg a művelt államokban sem abszurdum, az elemi iskolát illetőleg, de még a családban sem láttam elkölnövitve. Igaz, hogy ideális állapot volna annyi iskolát szervezni, hogy a fiukat is, lányokat is külön — élethivatásuknak megfelelően lehetne osztani. Csakhogy addig nagy lépés van hátra.

A csiki tanítók „elernyedtségéről” szólva pedig bátor vagyok megjegyezni, hogy egy cseppnél sincsenek jobban elernyedve, mint mondjuk az Alföld tanítói. Sőt, ami a tanügyet illeti különösen, én azt tapasztaltam, hogy a csiki tanítók e tekintetben még több ügyszereket és buzgóságot tanúsítanak, mint amazok és Karcos barátom uram állításával szemben határozottan merem állítani, hogy különösen a tanítói gyűléseken behatóbban és részletesebben foglalkoznak a tanügygel e vármegye tanítói amazoknál.

S ha senkimen foglalkozik is komolyan a népiskolával, azt hiszem egyedül a tanító az, aki minden nyomorúság, méltánytalanság és cudar bánásmód dacára is komolyan foglalkozik az ő iskolájának szellemi dolgaival. S hogy gazdálkodik, a jelenlegi hitvány gazdasági viszonyok dacára is — ha ugyan van gazdasága — ez azt bizonyítja, hogy rá van erre utalva. S ha az iskolába elvégi az ő kötelezőségeit azért az alalmizsnáért, amit jelenleg élvez: azt hiszem, joga is, de meg családja fenntartása szempontjából kötelessége is. Mert a sok rongyos és éhes tanítógereket nem lehet „nincs, de majd lesz” féle igékkel kielégíteni, annál inkább neveltetni.

Mindenki úgy segít magán, ahogy lehet. Sőt én meg azon csodálkozom, hogy a tanító-ság annyi nélkülözés közepette s annyi töviszuras dacára eddig is oly becsülettel munkálkodott: de azon egy cseppet sem csodálkozom, hogy annyi üres ígért — száz és ezer méltatlanság között, hogy most is van benne annyi kitartás, kötelességtudás és idealizmus: amennyi van. — Nem a „legkisebb” gondjai közé tartozik az iskola azt hiszem, de még a család fenntartása sem. Hogy honnan kerítse elő pl. az utóbbira megkívántató szükségeseiket, erre nézve a „Székely Tanügy” szerkesztője: Máthé József lapjának legutóbbi számában azt mondja: „Sok minderre kellene. Lapot is kellene járatom; könyveket is kellene vennem... Honnan? Aki ezt megmondja okos ember. Magamtól nem találok ki.” És igazva van neki.

No de az igazat megvallva legjobban feltűnt nekem a cikkben az az erős megjegyzés, hogy általában a tanító (persze csiki tanítóról van szó) nem képi magát. Sok még abból is kiesik, ami a képzésben ráragadt. Hát manapság már nem sok tanító lehet olyan e vármegyében. De itt álljunk meg egy kevés ideig Karcos úr és tekintünk mélyebben a dolog fenekére! Önképzet! Mi szükségese elhez? Mik azok az eszközök, amelyekkel a szegény nyomorgó tanító önképzetét elősegítheti? Tanulmányi kirándulások, utazások, népoktatási intézmények tüzetes megtekintése. Ezután — ha elejtjük is az előbbieket — a tanító szakmájába vágó pedagógiai könyvek tára, módszeres utasítások tartalmazó vezérionalak és más — a tanító ismeretkörét bővítő, tudását mélyítő hasznos könyvek tartalmas gyűjteménye. S most azt kérdem Karcos úrtól, miből gondol mindezekre fedezetet találni? Talán abból a tanítói fizetésből, amelyik elegendő arra, hogy pl. egy család tanító éhen ne haljon, de kevés még ahhoz is, hogy bár szolidan, adósággal nélkül megéljen. Tudnék én Karcos úrnak itt olyan költségvetést csinálni, hogy megbámulná, de fölöslegesnek találom, amennyiben úgy gondolom, hogy tanító ön is. Azt nagyon jól és helyesen eltalálta, hogy bizony az iskolafenntartóknak kellene meg e tekintetben is a tanítók önképzetének emeléséhez hozzájárulni. De amikor a legszükségesebb iskolai felszerelésre sem adnak ugyszólvá semmit, mit gondol, áldoznak egy tanítói szakkönyvtára?

Tehát nemcsak épen a csiki tanítók azok, akik épeneséggel nem akarnak haladni a korrál. Ők akarnának, csak a kor nem akar haladni velük. Épen azért merész felhívás, hogy „lángostorral” végig kell vágni rajtuk. — Ugyátszik

Karcos ur is azon akar végig rugni leginkább, amelyek legjobban huz. S aztán mit tehet a tanfelügyelőség is akkora mértékben, mint amekkorában azt cikkirő elvárja, ha odafent a magaságban másképp gondolkodnak. Neki is az egyik szemének lent, a másiknak fent kell lennie, mert különben neki megy a falnak. Hiába így van még berendezve Magyarország elemi népoktatásügye.

Ami a tanszerkiállításit illeti, igaz, hogy a kezdet kezdet volt. Sokan voltak rá a hivatalosak, de kevesen a résztvevők: s valószínűleg még kevesebben lesznek, ha a kir. tanfelügyelő ur is részt nem vesz azon. Bizony, bizony elég sajnos dolog, hogy oly kevés tanító vett részt azon a tanszerkiállításán. Ha Karcos ur részt vett nem csodálom, hogy suhogtatja az ostort, de ha részt nem vett, no akkor a saját fejére is olvasott.

Befejezésül legyen szabad nekem is röviden megmondani véleményemet arról, hogy miképp látnám megoldhatónak a tanügy bajainak orvoslását.

Első sorban a tanítóképzők gyakorlatias irányban leendő reformálásával; másodsor azáltal, hogy tessék adni a tanítósnak olyan tisztességes megélhetési módot, amely felmenti őt a megélhetés nehézségéről, s amely alkalmat ad neki az önképzésre is. Harmadszor pedig — s ez is nagyon lényeges dolog — kiavall a falusi elemi népiskola teljes gyakorlatias irányú átalakítását tartom egyik hathatós eszköznek. Kitérülni annak anyagából mindazt, aminek a nép az életben gyakorlati hasznát ugysem veszi, s felesleges mindazt, ami őt az ő leendő életére előkészíti. Szóval legyen a falusi elemi népiskola a nép gyermekeknek életrevelő kis szakiskolája, igazi nevelőiskolája. Most, hogy pl. a „struc” madár hová rakja a tojását, s a „bögő-majom” milyen pófát csinál, mikor az őserdőben hangversenyt rendez: arra nincs akkora szükség, mintha azt tudja, hogy a lovat vagy szarvasmarhát s más gazdasági állatokat hogyan nevelje, s minden csekélynek látszó dologból hasznát miképpen húzzon. És akkor 8 hónap alatt is sokat el lehet végezni, de cseppet sem bánom, ha mindenütt 10 hónap is a szorgalomidő, mert ezt gyakorlati irányban is pompásan lehetne értékesíteni. Csak hogy akkor tényleg tisztán az elméletieket, ősszel és tavasszal pedig a gyakorlati gazdasági dolgokat kellene elővenni. Egyezőval az elemi népiskola anyagának is teljes átalakítására volna szükség falun.

Ne üssük tehát egymást, hanem inkább támogatassuk, s hibáinkat más helyen és alkalommal ostorozzuk.

Peter Sándor.

HIRÉK

Újévi tisztelgések.

A vármegye főispánját az újévi alkalmából a főbb közigazgatási tisztviselők élén Fejér Sándor alispán üdvözölte.

A vármegye alispánjánál a hivatalos tisztelgések az idén elmaradtak, hanem a tisztviselők majdnem mindnyaján kifejezték külön-külön szerencsekívántaikat hivatalfőnökük előtt.

A kir. törvényszék elnökénél sem volt hivatalos tisztelgés, betegsége való tekintettel, de azért bíró társai közül számosan keresték fel, hogy az új évben szerencsét kívánjanak.

A feleséki esperesi kerület papsága pedig folyó hó 2-án tisztelgett és kívánt boldog újévet Balint Lajos főesperesnek és a kölcsönös találkozás örömei által lefrissülve távoztak plebániáikra, a vikarizáló házszenetes társaság munkájára.

— **Kinevezések.** 1912. jan. 1-én kelt legfelsőbb elhatározás folytán dr. Sándor Gábor és Orbán Mihály cs. és kir. tartalékos zászlósok, tartalékos hadnagyokká és dr. Botár Benő 24-ik honvédezerredbeli tartalékos zászlós, tartalékos honvédhadnagygyá neveztetett ki.

— **Eljegyzések.** Dajbukát Dávid szépvízi kereskedő és földbírtokos eljegyezte Fejér István gyimesi kereskedő leányát.

Dr. Dóczy Kálmán ügyvéd, a csikszeredai társadalom egyik közkedvelt tagja folyó hó 7-én vasárnap jegyezi el özv. dr. Molnár Lászlóné művelt és kedves leányát Sárkát Csikszeredán.

Róth Mihály nagybirtokos gyergyóalfalvi lakos és neje Kiss Gizella bájos és művelt leányát Rózsikát eljegyezte Lukács Lőrincz cs. és kir. hadnagy.

Simon Géza pályafelügyelő eljegyezte Kalamár Erzsike kisasszonyt Csikszeredán.

— **Korcsoya estély.** A január 13-iki korcsoya

estély vigalmi bizottságának táncolni vágyó ifjúsága a már félig nyelbe ütött programot, — azzal az indokolással, hogy a program esetleg éjjel 12 óráig is eltarthat s táncra igen későn kerülne a sor — leszárvatta. A műsor tehát ezidő szerint elmarad, e helyett azonban lesz, — a mint az előjelzők mutatkozik — egy jól sikerült táncestély, mely arra lesz hivatva, hogy az eddigi csiki estélyek jó hírnevét fenntartsa, mert a mint halljuk, a szeredai fiatalág ezen az estélyen nagyon ki akar magáért tenni. A közönség figyelmét erre az estélyre különösen felhívjuk, mert tudtukkal az idej farsangon más mulatság nem lesz, s a ki mulatni akar, az a korcsoya estélyen vegye ki a részét. — A tisztikar és a rendezőség, — akik mind jó táncosok — olyan tagokból áll, hogy ha ez sem tudna egy jól sikerült estélyt összehozni, akkor ezután nem merjen senki estélyrendezéshez fogni.

— **A lövészbizottság tagjaihoz.** A lövészegylet elnöksége felhívja a csikszeredai lövészbizottság tagjait, hogy az 1911. évre szóló lövészbizottsági tagsági díjakat a bizottsági pénztárnok kezéhez befizetni szíveskedjenek.

— **Új tanítónő a polgári leányiskolában.** A vármegyei iskolaszék a múlt héten tartott ülésén az üresedésben lévő tanítónői állást Gáli Irma baróti lakossal töltötte be.

— **A városi tisztviselők öröme.** A helygymnázium által a városi tisztviselők segélyezésére visszatartott 1000000 koronából, a helygymnázium Csikszereda városnak 4000 koronát juttatott az 1911. évre, úgy hogy városunk tisztviselői a már kapott 5000 koronával együtt 9000 kor. államsegélyben részesültek. Ezen összeg felosztási tervszete a legközelebbi képviselőtestületi gyűlésen kerül tárgyalás alá. Gyergyószentmiklós város tisztviselői ilyen címen 10000 koronát kaptak.

— **Püspökszentelés.** Újév napján nagy ünneppel szenteltek fel Budapesten a bazilikában gróf Mikes János új szombathelyi püspököt. A templom egészen megtelt előkelő közönséggel, a szentélyt a közeli rokonság foglalta el. A szertartás befejezése után az új püspök végig vonult a templomon és áldást osztott. Az erd. róm. kath. Státust gróf Lázár István, Macskássy Pál és Dörög Albert igazgató-tanácsi tagok képviselték. A püspökszentelés után gróf Mikes Armin déjeunet adott fivére, az új püspök tiszteletére.

— **A miniszterelnök betegsége.** Gróf Khuen Héderváry Károly miniszterelnök régi szembaján egy jól sikerült operációval segítettek. Ugyanis dr. Grosz Emil tanár január 3-án megoperálta. A miniszterelnök jobb szemét s lassan kitéjődött szürke hályogot sikerült arról eltávolítani.

— **Villanyvilágítás a csikszeredai jégpályán.** Mint a csikszeredai Korcsoya-egylet elnökségétől értesülünk, f. hó 6-tól kezdve mindennap este 5—7 óráig a jégpálya villanyvilággal lesz világítva, mikor az este 7 óráig csekély díjtétel mellett használhatják a jégpályán tartott jégpályát.

— **Erdőeladás.** Nagy érdeklődés mellett tartották meg Madarason a Domokosvályi erdőeladását. A kikiáltási ár 215.706 korona volt. A legtöbbet ígért az erdőért S m i l o v i c s Zelig gyimesi fakereskedő, aki 288.018 koronával vásárolta meg.

— **Felhívás.** A csikszeredai ipartestület elnöksége felhívja a tisztelt város munkaadó urakat, hogy tanoncjaikat az iskolába pontosan elküldeni szíveskedjenek, mert a mulasztók ellen a tanhatóság a közigazgatási hatóság előtt feljelentést szándékozik tenni, a melynek következtében a törvény szigorú rendelkezései alkalmazhatni fognak.

— **A gazdasági egyetem Marosvásárhelyen lesz.** A napokban az a hír terjedt el, hogy az új gazdasági egyetem Marosvásárhelyen lesz. A hír még megerősítésre szorul, de így is nagy örömet szerzett az egész Székelyföldnek.

— **Házszenetesek Csikszeredában.** Vikarizáló ünnepe alkalmából. E hó 9-án szombaton reggel fél 8 órakor szentmise. 8 órakor a házszentesek kezdete a Kossuth Lajos-ut. plebánia oldalán kezdve; folytatódik a Rákóczi-uton ki és vissza; Apaffy-uton ki a Szentlélek utig és onnan vissza a más oldalon a Kossuth Lafoz utba s ezen ut másik oldalán végig. 7-én vasárnap reggel fél 8 órakor szentmise. 8 órakor házszentesek a Vörösmarty, Vigadó, Erzsébet, Ovoda, Gecező utcákban, a vasuti telepen, a vasuton túli részeken és a Hargita uton. Délután a Szentlélek uton az Apaffy uton folytatódik és a Mikó utcában egész a tanfelügyelő ur lakásáig. Zsögödon a házszentesek hítfőn. A plebánia kivétel értesíti a híveket, hogy mindkét napon délelőtt 10 órakor szentmise lesz.

— **Jönnek a színházak.** A helybeli színházi bizottság folyó hó 20-án Jenei László elnökelte mellett ülést tartott, melyben foglalkozott a héköszöntő idej színházról részletekkel. A megváltozott terv szerint ugyanis Tompa Kálmán színházrúlatára már folyó hó 16-án megkezdte előadásait Csikszeredában és 42 előadást tart. Tompa Kálmán színházrúlatára már megkezdte a színházi bizottság az első hét reperto-

irját, melyet a színházi bizottság tudomásul vett. E szerint folyó hó 16-án bemutató előadásul színré került az „Ártatlan Zsuzsi” operett 17-én Tompa Kálmán felcéljével a „Vasgyáros” színmű, 18-án a „Kis cukros” vígjáték, 19-én „Öngyilkosok klubja” és „Vera Violetta” operett, 20-án az „Ezred apja” operett és 21-én „Hit és hazsa” dráma. A színházrúlatról kedvező hírek keringenek és reméljük is, hogy az új társulat ki fogja elégíteni közönségünknek iránta láptál igényeit. A színházi bizottság foglalkozott a bérletek és helyárak megállapításával, továbbá más kisebb gazdasági jelentőségi kérdésekkel, úgy, hogy a társulat 16-án minden akadály nélkül megkezdheti előadásait.

— **Az orvosnövendékek ösztöndíjal.** Az orvosnövendékek részére állami és katonai ösztöndíjak vannak. Az állami ösztöndíjat élvezők kötelesek az orvosi tudományok különlegesebb ágait művelni, míg a katonai ösztöndíjat élvezők kötelesek, az egyetemi idő kitöltése és a vizsga sikeres kiállása után a hadsereg kötelekbe magukat felvételni. Többször megtörtént, hogy az orvosnövendékek mind a kettőre ösztöndíjat élveztek s az állami ösztöndíjakoktól megkivált különös tevékenységet a katonai orvosok nagy munkakörébe miatt ki nem lehettek s ezért a vallás- és közoktatásügyi miniszter legutóbbi határozatában kimondta, hogy állami és katonai ösztöndíjat egyszerre egy orvostanulónak sem élvezhet.

— **Nyilvános elszámolás és köszönet.** Tisztelettel bejelentjük, hogy Csikszereda város nemesszívű közönsége körében a közközházi betegek és alkalmazzák karácsonyfeljára eszközölt gyűjtés 184 koronát eredményezett. Az összeg felhasználására névvel elszámolásunkat a következőkben tesszük meg: kiadott alma és dióra 23 kor. 20 fill., fuvarra 4 kor., karácsonyfadizsre, cukorkákra, süteményekre, ajándéktárgyakra 65 kor. 75 fill., az alkalmazzott készpénzbeli jutalmazására 104 kor. Összesen 196 kor. 95 fill. A 12 korona 95 fillényi tulkiadás a közközházi alapszabályok 35-ik szakaszának s pontja értelmében a „Vegysek” rovata terhére fedeztetelt. Fogadják a nemesszívű adakozók a betegek és alkalmazzottak nevében hálás köszönetünket és szolgáljon nemesszívű családunk és áldozatkészségük jutalmul az a tudat, hogy a családi együttétől megfosztott szerencsétlen embertársaink igaz örömet nyújtvá, Krisztus urunknak tanítási szolgálatát el s a betegek ápolásával megbízott, néhez személtől vállalt és teljesített alkalmazzottakban az elismeretűs magasztos és megnyugtató érzést kelte. Öket hivatásuknak fokozottabb teljesítésére buzdították Csikszereda, 1911. december hó 26-án. Dr. V e r e s s Sándor, igazgató-főorvos. Dr. H a r m a t L e o, oszt. főorvos.

— **Nagy havazás.** Az utóbbi napokban csaknem egész Erdélyben szokatlanul nagy hó esett, úgy, hogy a vonatközlekedésben sok helyen akadály támadt.

— **Öz-estély az Európában.** A jó konyhájáról híres Európa-szállodában folyó hó 6-án este öz-estély lesz, a melyre a szálloda bérletje tisztelettel meghívja a közönséget. A zenét Miczi Vilmos zenekara szolgáltatja.

— **Változás az adóbérlőben.** A csikszeredai helyi gazdasági adóbérlő 1912. évre Cseh István helyettes mérőmester tartotta fel.

— **Szobatóz.** Folyó hó 3-án este 9 órakor Biedermann Viktor asztalos mester lakásán a gyűlölgőcs vizgyűzatlanság folytán meggyűzadt s csakhamar a szobabitorok is tüzet fogtak. A besétő szomszédoknak azonban sikerült a tüzet eloltani.

— **Tűz Balánbányán.** F. hó 3-án Kiss Péter balánbányai lakos estire ismeretlen okokból kigyúladt és a benne lévő takarmánnyal együtt porra égett.

— **Telefonhálózat a közszégekben.** A vármegyei telefonhálózat első szakasza elkészült; ugyanis Rákos, Szepviz, Gyimesközéplek és Gyimes telefon központok és ezek körületebe tartozó közszégek területén a telefont vezeték már felállították s napokban már át is adják a forgalomnak. A telefonhálózat második szakasza a gyergyóalfalvi is már a napokban elfog készülni. A többi szakaszok elkészítését csak a tavaszra remélik.

— **Szépvízi vásár.** Folyó hó 5-én és 6-án tartották meg Szépvízen a szokásos vikarizáló vásárt. Ugy a felhajtás, mint a kereslet igen nagy volt s a szarvasmarha ára a most is tulmagas áron felül magasabbra hágott.

— **Új doktor.** Dr. Császár Károlyt december hó 23-án az államtudományok doktorává avatták a kolozsvári Ferencz József tudományegyetemen.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

P. Sándor Csikjenőfalva. A beküldött tudósításért és figyelemért fogadják köszönetünket. A cikket azonban nem hozhatjuk, mert december 31-én veltük s mávodik számunkban, mely december 30-án jelent meg, már részletesen foglalkozott a tudósítás tárgyával. Reméljük, hogy ezután is fel fog kerülni közleményeivel, mert azoknak lapunk hasábján mindig helye lesz.

Z. Z. Várdalfalva. A verse tul modern s tekintettel arra, hogy közönségünk az ilyen irányt nem kedveli, nem hozhatjuk.

F. A. Kézsmárton. Verset csak akkor hozunk, ha kiválóan jó s ha kézen tartható helyi maad lapunk hasábján. Helyszere miatt nem közölhetjük.

CSIKSZEREDA

KÖNYVNYOMDA

Rákóczy-utca.

SZVOBODA MIKLÓS

Könyvnyomdal munkák készülnek, u. m.: kereskedelmi, ipari és társadalmi célokra szükséges nyomtatványok, nagyobb terjedelmű művek, folyóiratok, meghívók, gyászjelentések, névjegyek, csakis legizlésebben, legolcsóbban, szakszerűség tekintetében kifogástalanul készíttetnek. — Ugyanott kaphatók a könyvkereskedéshez tartozó cikkek.

Szám 6790—1911. tkkvi.

Árverési hirdetményi feltételek.

Csikszentmártoni kir. járásbíró, mint telegkönyvi hatóság Dr. Csedő Andrács csikszeredai ügyvéd által képviselt, Grünwald Albert csikszeredai bék. kereskedő cég végrehajlatának, Bors Benedekné szül. Gál Róza elleni végrehajtásos ügyében végrehajlati kerésére végrehajtási árverést 101 korona s jár. erejéig a csikszeredai kir. törvényszékhez tartozó, a csikszentmártoni kir. járásbíró területén lévő, Tusnád község határában fekvő, a tusnád 971. sz. tjkvben A f 12508/9. hrsz. a. foglalt ingatlanra 300 korona, a 972. sz. tjkvben A f 12508/34. hrsz. a. foglalt ingatlanra 560 korona, az 1845. sz. tjkvben 12508/10/1. hrsz. alatt foglalt ingatlanok terhaszon élvező jogára 1060 korona ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeli.

Az árverésre hatánapul 1912. évi április hó 12-ik napjának d. e. 9 óráját ezen kir. járásbíró 3. számú szobájába tűzi ki.

Árverezni szándékozók tartozniak minden egyes ingatlannal kikiáltási árnak 10%-át, mint bánatpénzt készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a kikiáltott kezeleze letenni.

Vevő köteles a bánatpénzt az általa ígért vételár 10% ig nyomban kiegészíteni, mit ha nem tenne, ígéréte figyelmen kívül marad s a haladéktalanul folytatandó árverésen részt nem vehet.

Az ingatlan a kikiáltási ár $\frac{1}{10}$ -ánál alacsonyabb áron el nem adható.

Vevő köteles a vételár két egyenlő részletben letenni és pedig az elsőt az árverés napjától számítandó 15 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számítandó 30 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó $\frac{5}{10}$ -os kamatokkal együtt, a csikszeredai m. kir. adóhivatalnál, mint letét pénztárnál lefizetni.

Vevő köteles az ingatlant terhelő és ez árverés napjától követelők esedékes adókat és átruházási illetéket viselni.

A telegkönyvi hatóság vevőknek a vételi bizonyítványt az árverés jogerőre emelkedése napja után fogja kiadni, mikor is a megvett ingatlan birtokába léphetnek, de a tulajdonjogot javukra csak a vételár és kamatainak teljes lefizetése után fogja bekebelezni.

Ezen árverési hirdetményi és feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbíró, mint telegkönyvi hatóságnál és Tusnád község előjáróságánál tekintetők meg.

Jelen kérés költségeit 18 korona 30 fillérből állapítja meg végrehajtást szennedő terhére.

A csikszentmártoni kir. járásbíró, mint telegkönyvi hatóság.

Csikszentmárton, 1911. évi december hó 20-án.

Berze Árpád, s. k., kir. aljárásbíró.

A kiadmány hitelül:

Kovács Antal, kir. telegkönyvvezető.

1112 szám. 1911. végri.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §. értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a csikszeredai kir. járásbírósnak 1911. évi V. 1157. számú végzése következtében Dr. Gál József ügyvéd által képviselt Szeidl József javára 1912. K. 44 I. s. jár. erejéig 1911. évi nov. hó 28-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felül foglalt és 1200 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: házi butorok nyilvános árverésen eladhatók.

Mely árverésnek a csikszeredai kir. járásbírósnak fenti évi V. 1157/911. számú végzése folytán 193 kor. 44 fill. tökékevetelés, ennek 1909. évi december hó 15 napjától járó $\frac{5}{10}$ % kamatai, $\frac{1}{10}$ % váltódíj és eddig összesen 62 kor. 30 fillérből biróilag már megállapított költségek erejéig, végrehajtást szennedő lakásán Csikszeredában leendő megtartására 1912. évi január hó 19-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kikiáltatik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsárón alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverendó ingóságokat mások is le- és felül foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Csikszeredán. 1911. évi december 22.

Keresztes Gyula,
kir. bírósági végrehajtó

Berheadó úrilakás

20 hold földbirtokkal. Csikszereda városától, Csikmegye székhelyétől 3 kilométer távol ságra, megyei ut mentén, Csikfitódon, folyó év április hó 1-től bérbe adó 4 szobából álló, újabban épült, modern úrilakás, bekerített nagyobb udvarral, gyümölcsös kerttel, külön sütőházal, melyben konyhának és eselédszobának alkalmas helyiségek vannak, baromfiházzal, kocsiszinakkal, sertésóllal, istállókkal, csürökkel, kőgabonással, kutakkal, szóval: gazdasági teljes berendezéssel felszerelve. Ehhez tartozik 20—22 hold földbirtok, melyből 10 hold kaszáló, a többi jól gondozott szántóföld 1—1 holdnál nagyobb darabokban, sertés, juh és liba legeltetési joggal. Évi bér negyedévenként előre fizetendő 800 korona. Ezen bérlet különösen alkalmas és előnyös tényleges tisztviselő, vagy nyugdíjas részére, ki házbére ellenében tisztességes haszonra lehet szert, de minden esetre annyi széna és

gabona termésre számíthat, hogy lakását kevés összeggel ha pótolni kell. — Bérbe venni szándékozók forduljanak Szász Károly pénzügyi számtanácsoshoz, lakik Kolozsvárt, Bartha Miklós-utca 5. szám.

Kikünoően idomított

Hátas ló

ELADÓ

Krausz Jenőnél
Csikszentdomokoson.

VÁROSI HIRDETÉSEK.

Sz. 2924—1911. ki.

Hirdetmény.

A kir. járásbíró az 1897. évi 73465. számú igazságügyminiszteri rendelet 4-ik §-a alapján közhírré teszi, hogy a kir. járásbírósnak az 1912. év folyamán a polgári szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat, minden het szerda napjának d. e. 8—12 órái alatt Veress Árpád kir. járásbíró, — a kir. járásbíró hatáskörébe tartozó vétségek és kihágásokra vonatkozó szóbeli feljelentéseket és kérelmeket pedig minden hét szerda napjának d. e. 8—12 órái alatt Száva Antal kir. járásbíró fogják jegyzőkönyvre venni.

Olyan törvény napul, melyen felek ügyük tárgyalására idézés nélkül jelenhetnek meg, minden hét szerda napja van kijelölve.

Csikszereda, 1911. december hó 28.

A városi tanács.

Sz. 2516 911. ki.

Hirdetmény.

Csikszereda város tanácsa értesíti az érdeklődő közönséget, hogy a városi képviselőtestület által folyó évi december hó 5-én hozott egyhangu határozat alapján a város területén kizárólag élelmiszekek eladása és beszerzése céljából a mai naptól kezdődőleg a rendes szerdánapi hetivásárokon kívül a minden hét szombalján tartandó napi piac is megnyitattik. Ezen szombatheti vásárra (napi piacra) a következő élelmi cikkek hozhatók fel: buza, rozs, árpa, zab, törökbuza, borsó, lenese, paszuly, haricska, mák, turó, sajt, hal, szalonna, kolbász, zsír, méz, ecet; mindenféle gyümölcs, mint alma, körte, szilva, barack, cseresznye, meggy, dió, mogyoró, szőlő és aszalt gyümölcsök; len- és kendermag, rizs- és köleskása, káposzta, retek,

salata, murek, hagyma és mindenféle itt fel nem sorolt zöldség is. Továbbá: tej, tejfel, orda, vaj, tojás, kifti, zsemlye, kenyér, perec, tyúk, csirke, pulyka, rucsa, liba, barány, malac, vaddisznó, szarvas, öz, nyul vagy ehhez hasonló apróbb vadak és szárnyasállatok.

Ezen szombatheti vásárokról az ipari és kereskedelmi cikkek kirakása vagy a külföldre tartozó állatok felhajtása nincs megengedve.

Ha az esztendő valamelyik szombatheti ünnep esik, akkor az élelmiszekek vására a megelőző napon, pénteken tartatik meg.

Csikszereda, 1911. évi december hó 9-én.

A városi tanács:

Dr. Ujfalu Jenő,
polgármester.

Várad Dénes,
jegyző.

Fogorvosi és műfogászati

műterem Csikszeredán. a Központi kávéház épületében, Orbán Tivadar úrtól bérlet lakhelyiségben néhány hétiok.

Rendelő orvos: Med. Univ.

Dr. Gonda Sámuel,
budapesti fogspecialista.

Foghuzás érzéstelenítéssel fájdalommentesen.

Fogtömések (plambok.)

Műfogak. aranykoronák, porcellán-csapfogak, szájpádlás nélküli fogsorok.

Rendelő órák: 8—5-ig.

Fájdalommentes kezelés!

Mérsékelt díjszabás!

Gyerekszövetek egész éven át kaphatók

Férfi és Női divat Raktár

mindennemű női és férfi szövetekben
 Fiu, leány és férfi készruha, kabát, női és férfi fehernemű, cipő, kalap, nyakkendő, keztyű, kötött figaró, zsebkendő.

Asztal- és ágygarnitúra, gyapott és cérna vászon

Gyerekszövetek utazókosár, kézi-
 bőrönd, többfajta **Varrógép** Nagyválaszték **Temetkezési** cikkek és kész
 mindenféle **Temetkezési** koporsókban.

Pototzky Pál női és férfi divatüzletében Csikszereván.

Mátrai Ignácz

órás, ékszerész és látszerész Csikszereván, saját ház.

Ajánlja dusan berendezett legújabb szerkezetű

arany- és ezüst Omega zsebrákat.

Állandó nagy raktárt tart valódi drágakövé

ékszerekből

Továbbá látszerészi cikkek nagy választékban.
 Olcsó árak! — Pontos kiszolgálás!

Javítások gyorsan és lelkiismeretesen készíttetnek el.

GÉPÜZEMŰ

asztalos vállalat

Csikszereván Vörösmarty-
 utca 21. szám

Készít **asztalos munkákat** minden kivételben. Elvállalja faanyag kidolgozását asztalos mester uraknak szakszerű gépei által mérsékelt munkadíj ellenében

HIRDETÉSEK ET

olcsó ár mellett felvesz a kiadóhivatalt

Legjobb sör

SÖR

a „Korona ala Pilsen”

Dréher Antal

kőbányai sörfőzdéjéből.

Egyedüli elárúsító hely Csikszerevánban:

özv. Nagy Istvánné Zöldfa-venéglője

hol mindennap frissen csapva poharunkint kapható.

Nuridsány Márton

női és férfi divatüzlete új helyiségében
 Csikszereván (a régivel szemben)

A legnagyobb választékban kaphatók az összes női és férfi divatárak a legolcsóbb árban.

Elismert, szolid bevásárlási hely.

Kéretik a címre ügyelni!

CSEH ISTVÁN

mészáros és hentes CSIKSZEREDA.

Naponta frissen vágott marha, borjú és sertés hus, saját készítményű felvágottak, sonka, kolbász és tormás virstli. Szalonna és zsir nagyban és kicsinyben.

Pontos kiszolgálás.

Filó Károly nagy temetkezési raktára

Csikszerevánban, Apaffy Mihály-
 utca 36. szám. (Saját ház.)

Nagy választék mindenféle temetkezési cikkekben, u. m.: érc- és fakoporsók a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kiállításban, szemfódelek, könyök- és fejpárnák, harisnyák, gyászfátyolok, gyertyák és szalagok, gyászjelentések stb. stb.

Koszorúk és koszoru szalagok óriási választékban. Üvegfedelű érckoporsók kizárólagos raktára. Díszes gyászkoscsik.

Temetkezéseket elvállal pontos kiszolgálás és szolid árszámítás mellett.

FRIED TESTVÉREK

divat-, kézmű- és rövidáruüzlete Csikszereván
 a Hutter-szállodával szemben.

A n. é. vevő közönség becses tudomására hozzák, hogy Csikszereván, (a Hutter-szállodával szemben) a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

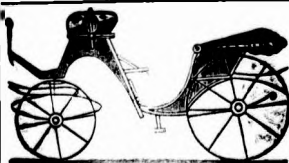
DIVAT-, KÉZMŰ- és RÖVIDÁRUÜZLETET

nyitottak. — Amidőn üzletüket a nagyérdemű közönség szíves pártolásába ajánlani bátorkodnak, egyben tisztelettel kérik, miszerint kegyeskedjenek becses és szíves látogatásaikkal, megrendeléseikkel szerencsésíteni, mit részkről méltányolva legfőbb törekvésüknek ösmereandik, eljárásuk szilárd-ságával, pontoságukkal elsőrendű gyárosoktól beszerzett áruik jóságával s ennek arányában áruik méltányos mérsékeltsege által nagyrabecsült bizalmukat mindenkorra kiérdemeljék.

SZABÓ FERENC

kocsigyártó, nyerges, kárpitos és
 szíjgyártó üzlete

Csikszereván, Mikó-utca 16 sz.
 (Saját ház.)

Kocsigyártó, nyerges, fenyezősi munkák, ugyszintén kárpitos, butorbehúzás és díszítési munkák, matracok és paplanok: kész koscsik, szekerek, szánok és mindonfelo töltött és töltetlen butorok, a lehető legjutányosabb árakert; esetleg részletfizetés mellett is kaphatók. Saját készítményű ágýtotelek, rugányos matracéak, elegáns falakkal, valamint kocsi ülések stb. állandó raktáron. Egyedüli bizományi raktár a Lukrécia hámfestő- és impregnáló zsiradékok fekete és naturszínben.

Legjutányosabb be- vásárlási forrás

ugymint: hajtápokban, manikör-
 készletekben, zsebkésekben, pénz-
 érszényekben és mindennemű külön-
 legességekben, valódi YES porcellán
 puding, Dianna sósborsesz és Nestlé-
 féle gyermek táplizó, fólerakata

FEKETE VILMOS Első Csikmegeyi
 állatszer- és piperekereskedésében
 — Csikszereván. —

Kellemes üdítő ital

a Hosszuaszói Erzsébet savanyuviz.

1 literes palackban 10 fillér. Megrendelhető:

A Hosszuaszói forrás
 kezelőségénél Csikszereván.